

Saksframlegg

AKAN arbeid i Trondheim kommune

Arkivsaksnr.: 10/45283

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til vedtak:

Formannskapet tar saken til orientering

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Saksutredning:

Bakgrunn

I formannskapet 16. 03.10 stilte representanten Odd Anders With følgende spørsmål:

- 1) Kan formannskapet eller bystyret få en oversikt/rapport og oppdatering over Akan-arbeidet i kommunen?
- 2) Kan vi i denne orienteringssaken få høre om ordfører eller rådmann har tatt initiativ av noen art for å bedre forebygging og oppfølging på dette området, evt. om det er noe på trappene?

Fakta

Arbeid mot rus i Trondheim kommune. Hovedmål.

AKAN = Arbeidslivets komité mot alkoholisme og narkomani. Hovedoppgavene er knyttet til rus og spilleavhengighet. Trondheim kommune har et aktivt AKAN-arbeid. I 2008 var kommunen nominert til den nasjonale AKAN-prisen. Selv om kommunen ikke vant, var det en anerkjennelse å bli nominert.

Hovedmålene for AKAN-arbeidet er:

- Rusfritt arbeidsmiljø i alle kommunale enheter
- Ansatte som har rusproblemer skal få bistand til å mestre sine problemer slik at de kan fortsette å være i arbeid

Organisering og oppgavefordeling

Hovedansvaret for kultur og holdninger til rus på arbeidsplassen ligger til rådmann og enhetsledere. Det er også ledelsens ansvar å ta tak i enkeltsaker. Det daglige ansvaret for å bistå ledelsen i dette arbeidet er lagt til Arbeidsmiljøenheten. Enheten har ansvar for det forebyggende arbeidet, informasjon, opplæring, nettverksamlinger, drift av AKAN-utvalget med mer. Personaltjenesten bistår i saker som angår enkeltansatte.

Det er et godt samarbeid med de ansattes organisasjoner på dette området.

AKAN er tema på alle obligatoriske grunnkurs i arbeidsmiljø for verneombud og ledere.

For øvrig er AKAN-arbeidet organisert på følgende måte:

- *Sentralt arbeidsmiljøutvalg (SAMU)* har det overordnede ansvar et for at det drives et planmessig AKAN-arbeid i Trondheim kommune. SAMU har for eksempel bestemt at alle enheter skal diskutere holdninger og kultur knyttet til alkohol og andre rusmidler - "Hvordan vil vi ha det hos oss?" Tilbakemelding ene fra arbeidsmiljøgruppene viser at 80 enheter har hatt rus som tema i 2009.

Trondheim kommune

- *De fire lokale arbeidsmiljøutvalgene* har ansvar for å oppnevne AKAN-kontakter på sine tjenesteområder. AMU skal kalle inn AKAN-kontaktene til minst ett AMU-møte pr. år for å holde kontakt og bli orientert om arbeidet.
- *AKAN-utvalget* (partsammensatt) organiserer og tilrettelegger AKAN-arbeidet i kommunen og rapporterer årlig til sentralt arbeidsmiljøutvalg (SAMU) og til AKAN kompetansesenter. Utvalget har et særlig ansvar for å være oppdatert på området. De skal vedlikeholde og utvikle AKAN-arbeidet, sørge for opplæring av AKAN-medarbeidere, bistå enhetene gjennom informasjon, orientering, diskusjoner om kultur osv.
- *AKAN-kontaktene* (21 personer) skal være tilgjengelig for kolleger og enhetsledere som ønsker å rådføre seg om eget eller andres rusmiddelbruk/rusproblem. De deltar i individuelle AKAN-opplegg når ansatte inngår 2-årig AKAN-kontrakt. Det holdes årlig 2 nettverkssamlinger for AKAN-kontaktene og AKAN-utvalg med opplæring, erfaringsutveksling og spesielle tema. Antall AKAN-kontakter er nylig utvidet på tjenesteområdene oppvekst og utdanning samt helse/velferd for bedre å kunne yte støtte til enhetene. Kommunen har i alt 21 AKAN-kontakter.
- *Bedriftslegen* deltar i individuelle AKAN-opplegg og har kontakt med behandlingsapparatet. Kommunen bruker Lade behandlingssenter
- *Verneombud og arbeidsmiljøgruppe* på enhet skal holde øye med sikkerhet og det psykososiale arbeidsmiljøet. De skal melde fra til leder ved mistanke om misbruk.
- *Tillitsvalgt* skal bistå arbeidstakeren i enkeltsaker og passe på at saksbehandling er i samsvar med lov og avtaleverk. De skal også motivere den enkelte til å søke råd og hjelp og være bevisst egen rolle som påvirker/signalgiver

I tillegg samarbeider kommunen med Lade behandlingssenter, LAR (legemiddelassistert rehabilitering), AKAN Arbeidslivets kompetansesenter for rus- og avhengighetsproblematikk, Oslo. Kompetansesenteret har nettside med nyttig informasjon www.akan.no
Det vises ellers til vedlegg 1: Arbeid mot rus. Retningslinjer for AKAN i Trondheim kommune.

Prioriterte oppgaver framover:

Få flere ansatte inn i AKAN-kontrakt .

I 2009 var det 13 AKAN-saker (inne i 2-års kontrakt) Det er høyst sannsynlig en underrapportering. AKAN-utvalget har i 2010 fortsatt arbeidet med å sette rus på dagsorden på enhetene og å styrke AKAN-kontaktene og organisasjonenes kompetanse for å få flere rusavhengige ansatte inn i kontrakt. Ved åpenhet og diskusjoner på arbeidsplassene håper vi at flere kan tør å ta imot hjelp.

Bevisstgjøre holdninger og kultur i forbindelse med ”normalt rusbruk”.

Tradisjonelt har fokus i AKAN-arbeidet mest vært rettet mot den som har et rusproblem. De senere årene har oppmerksomheten i like stor grad vært på kultur og holdninger med tanke på forebygging. Ledere og medarbeideres forhold til rusmidler kan ha stor betydning for arbeidsmiljøet og tjenesteutøving. Det er naturlig å tenke at det er først når ledere og medarbeidere har et alvorlig rusproblem, at de negative følgene for arbeidsmiljøet og tjenesteutøvingene oppstår. Sannsynligvis er dette ikke riktig. Forskning antyder at 30 % av korttidsfraværet og 15 % av langtidsfraværet er rusrelatert. Dette kan bety at ”normal” omgang med rusmidler gir redusert helse – på kort og lengre sikt. Bare i dette perspektivet er

Trondheim kommune

det nødvendig å diskutere kommunens policy i forhold til rusmidler og arbeid – når det gjelder å være påvirket på jobb, ruspåvirket utenfor jobb som går utover arbeidet og bruk av rusmidler i gråsonen mellom jobb/fritid.

Behov for nye retningslinjer?

Akan utvalget har i 2010 utarbeidet forslag til nye retningslinjer som er sendt til behandling i SAMU.

Spillavhengighet

Pengespill er også underlagt AKAN. Det har vært få konkrete saker på området, men det er enkelthenvendelser fra ansatte og ledere med bekymring for noen. Stikkprøver har vist at en del datamaskiner i kommunen har besøkt nettsteder for ”gambling og games”, men en vet lite om hvorfor. Det er behov for å utvikle strategier, kontrollrutiner og tiltak på dette området.

”Langtidsfrisk Trondheim”

Langtidsfrisk Trondheim har som en av sine hovedstrategier å bygge holdninger i organisasjonen i forhold til profesjonalitet og livsstil. En ønsker å skape økt forståelse og erkjennelse av at profesjonalitet er avhengig av at en bygger helse på og utenfor jobb. Et helsefremmende arbeid er godt for livet utenfor jobb, og et helsefremmende liv er godt for arbeid. Avhengighetsproblematikk i forhold til rus inngår i denne strategien. Derfor ble avhengighetsproblematikk integrert med Arbeidsmiljødagen 2010's hovedtema – etisk refleksjon.

Rusrelatert fravær

AKAN-utvalget har bedt Arbeidsmiljøenheten om oversikt over hvor stort omfanget av rusrelatert fravær kan være i Trondheim kommune. Arbeidsmiljøenhetens analysegruppe har ikke foretatt en egen undersøkelse. Trondheim kommune er en stor arbeidsplass og det er vel ingen grunn til å tro at de ansattes forhold til alkohol og andre rusmidler er annerledes enn arbeidslivet for øvrig. De har tatt utgangspunkt i de tallene som finnes og omdefinert de til Trondheim kommune tall ved bruk av gjeldende fraværstatistikk og årsverk.

Konklusjon

Saken sendes administrasjonsutvalget med følgende forslag til innstilling til formannskapet:
” Formannskapet tar saken til orientering”.

Rådmannen i Trondheim, 18.11.2010

Elin Rognes Solbu
rådmann

Hans Jakob Busch
enhetsleder

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg:

1. AKAN siden i Trondheim kommune
<https://intranett.trondheim.kommune.no/content.ap?thisId=1130908206>
  - a) Arbeid mot rus. Retningslinjer for AKAN i Trondheim kommune.
  - b) AKAN-utvalgets handlingsplan 2010

Trondheim kommune

2. AKAN- Brosjyre <https://intranett.trondheim.kommune.no/content.ap?thisId=1089100837>
3. Rusrelatert fravær i Trondheim kommune

... Sett inn saksutredningen over denne linja